

איך לתכנן ולהוציא לפועל מפגש בצורה הטובה ביותר

עקרונות ופרקטיקות מומלצות

4. מי האחראי? מי יתפעל את המפגש?

5. מה אנחנו מעריכים שיהיו תוצאות המפגש וההשפעות שלו?

מפגש הוא אירוע חינוכי ואנושי מורכב. הוא דורש תכנון קפדני, מערך מחושב היטב, הנחייה מקצועית ומודל הערכה. מפגש מתחיל מהרגע שבעלי העניין מתחילים לתכנן אותו (אפילו אם מדובר בשנים לפני שהמפגש עצמו מתרחש) ומסתיים לאחר שהאירוע נגמר, כשבעלי העניין מעריכים את התוצאות וההשפעה, ומתכננים חוויות מפגש נוספות.

שוב, אנחנו מתמקדים בתכנון של **חוויות מפגש מכוון**, בניגוד לקשרים הקורים באופן טבעי (למרות שקשרים טבעיים אינם פחות חשובים מתכניות מכוונות לחינוך לעמיות). לפיכך מפגש הוא מאורע מתוכנן עם גבולות ברורים בזמן ובמרחב. כשאנחנו מתחילים לתכנן מפגש, אנחנו בדרך כלל שואלים כמה שאלות בסיסיות:

1. מי ישתתף במפגש?

2. היכן יתקיים המפגש?

3. מתי מתחילה תכנית המפגש ומתי היא מסתיימת?

עם זאת, שאלות אלה לא צריכות להיות השאלות הראשונות אלא הן צריכות לבוא רק לאחר שענינו על שאלות מקדימות, וביניהן:

1. מי הם בעלי העניין במפגש? מה הן המטרות והציפיות שלהם?

2. מה הן התוצאות ארוכות הטווח שמצפים להן מהמפגש?

3. מי הם השחקנים במפגש? מי יושב סביב השולחן?

נושאים שיש לשקול

- כל מפגש הוא ייחודי. אין פעילות מובנית ומוכנה הנקראת "מפגש". בארגז כלים זה אנחנו שואפים לתת קווים מנחים שיתאימו לכל תכניות המפגש, על שלל הגדלים והצורות שלהן.

- משתנים פנימיים וחיצוניים הופכים כל מפגש לייחודי.

- מפגשים משתנים מבחינת מיקום, אורך, גודל, מספר המשתתפים והמטרות המוצהרות. מפגשים יכולים לקרות בישראל, בקהילה בחו"ל, או אפילו במקום

המסגרת

מפגש הוא אירוע מוגדר בזמן ובמרחב. לפיכך חשוב ליצור מסגרת שתסייע למפגש להיות פורה. המסגרת צריכה להיות **ידידותית, נוחה, אינטימית וחופשית מלחץ הממסד**. יש לתת למשתתפים שפע של הזדמנויות ליצירת קשר אישי עם משתתפים אחרים בסביבה תומכת ואפקטיבית. מפגש צריך לספק את התנאים להפחתת גישות סטריאוטיפיות, על ידי יצירת מצב בו מדביקים פחות תוויות על הקבוצה ה"אחרת" ומתמקדים בביטוי אישי.

שוונות בנרטיבים

גם אם פגישה בין יהודים אינה טעונה מאוד במתח אידיאולוגי, חשוב לקחת בחשבון את **השוונות בנרטיבים** הקיימות במפגש. המשתתפים מייצגים מגוון של השקפות עולם בנוגע ליהדות, זהות יהודית, פרקטיקה דתית, רקע אתני, תפקיד מדינת ישראל ועתיד העם היהודי. הבדלים אלה סובבים סביב היסטוריה, תרבות ופוליטיקה. נרטיבים שונים יכולים להתפתח לקונפליקט, בעיקר כשהפערים טעונים ברגשות, ולעתים אפילו בכעס. למפגש יש פוטנציאל להדגיש הבדלים, מה שעלול להוביל למתח מוגבר או יריבות, ולא דווקא לתחושה של סולידריות.

דעות קדומות ועבר

המשתתפים לא באים למפגש כלוח חלק. הם נושאים עימם זיכרונות, חוויות מהחיים האישיים, ציפיות ורגשות. עלינו להניח שלתלמידים שלנו יש דעות קדומות על ה"אחרים" אותם הם עומדים לפגוש, ויתכן שאפילו סטריאוטיפים שליליים. מעבר לכך, למשתתפים יכולות להיות דעות קדומות על המפגש עצמו, בהתבסס על סיפורים ממפגשים קודמים (למשל מחברים שהשתתפו במפגש בעבר). מפגש אינו אי המוקף במים ניטראליים. יש לו **הקשר** שיש לגלות אותו ולהתייחס אליו לאורך כל הדרך.

שלישי שהוא אינו הבית של אף אחד מהמשתתפים (למשל פרויקט לימוד לשירות במדינת עולם שלישי). מפגשים יכולים להתבסס על שתי קבוצות משתי תרבויות שונות (למשל חיילים ישראלים דוברי רוסית על אוטובוס של תגלית, ומשתתפי התכנית הרוסית), או שהם יכולים להתבסס על אירועים רב תרבותיים ורב לאומיים (למשל, מפגש של קהילת ROI או משחקי מכביה אזוריים בדרום אמריקה). עם זאת יש נושאים שעולים שוב ושוב ושכדאי לשחקנים ברצף של מפגשים להתייחס אליהם. נושאים אלה עולים כבר בשלב של התכנון המקדים, ומתמשכים אל תוך האירוע עצמו ומה שבא אחריו.

הערה: למרות שאנחנו תומכים במפגשים מתוכננים היטב ומיושמים באופן המקצועי ביותר, אנחנו לא רוצים לרפות את ידיהם של מחנכים מביצוע של מפגש. אנחנו מבינים שלא כל מפגש יכול לעמוד בכל הדרישות שאנחנו מתארים, אך אנחנו מציעים לאלה שמעוניינים לבצע מפגש להתייחס לנושא זה בתשומת לב מרובה.

המלצות

הנה כמה מההמלצות שלנו שראוי לבחון בתשומת לב:

אוכלוסיות תואמות

למרות היות המפגש בהגדרה פגישה של אנשים מרקעים שונים, המתכננים צריכים לעשות כל שביכולתם כדי לתכנן מפגש בו משדרים המשתתפים **פוטנציאל לתוצאות משמעותיות**. הכוונה באוכלוסיות תואמות היא **לאיזון מספרי, כישורי שפה מספקים, מעמד קרוב ופערים תרבותיים**, חברתיים ואידיאולוגיים **שניתן לגשר עליהם**. תהליך ההתאמה לא עובד לפי איזושהי נוסחה קבועה; יש להפעיל כל הזמן הגיון בריא והסכמה בין המשתתפים.

שפה ותקשורת

מייצג אף צד), עם רקע מבוסס בעבודה בין-תרבותית והיכולת להפעיל מיומנויות לבניית דיאלוג פורה.

לצערנו אין שפה אחת במפגש שכל המשתתפים דוברים באופן שוטף. במרבית המקרים המפגש יתרחש באנגלית. מכאן, שלפחות קבוצה אחת במפגש תהיה בעמדה של **נחיתות שפה** ותידרש לדבר בשפה שאינה שפת האם שלה. המתכננים צריכים לכלול את מרכיב פער השפה בתכנון המתודות של התכנית. הם צריכים לקחת בחשבון שיטות לגשר על הפער, כמו תרגום סימולטאני, או שימוש בטכניקות לא מילוליות. מחסומי שפה יכולים להוות **מקור למתח ולחץ אמיתיים** למארגנים ולמשתתפים כאחד, הרבה מעבר לקושי של הבנה ותקשורת.

מפגש והתמונה הגדולה של עמיות יהודית

מפגש אינו מטרה בפני עצמו. הוא אמצעי לקידום המודעות והמחויבות לרעיון של עמיות יהודית. המשתתפים במפגש יכולים להביע סיפוק והנאה עמוקים כתוצאה מהחווייה שלהם. הם יכולים לצאת מהמפגש עם חברים חדשים וזיכרונות חיוביים.

קרוב לוודאי שהם ימליצו על הפעילות לחברים וישתמשו בסופרלטיבים כדי לתאר את החוויה. **כל זה טוב, אך לא מספיק!**

המפגש, במובן הרחב והמלא שלו, צריך להיות הזדמנות להעמקת ההבנה של רעיון העמיות יהודית וחיזוק הזיקה אליו. לעיתים, מטרה רחבה זו היא חיבור הגיוני שניתן להשיג תוך תכנון, ובמצבים אחרים היא לא מובנת מאליה ועלולה ללכת לאיבוד במצב החברתי שנוצר במפגש.

המתכננים והמפעילים צריכים לעבוד קשה כדי להקנות הבנה למשתתפים שהמפגש הוא **אירוע של עמיות**, השואב מהשיח על עמיות ותורם לו.

המטרה הסופית של המפגש היא שאנשים יכירו את העושר והחשיבות של רעיון העמיות, ויראו במפגש שער ללימוד והעמקה נוספים כמו גם לפיתוח מחויבות לעם היהודי.

סוגים של מפגש

לא קיימת פעילות מובנית הנקראת "מפגש". לאחר לימוד התחום לאורך למעלה מעשרים שנה, אלו הם סוגי המפגש הנפוצים ביותר שראינו:

זרמים תת קרקעיים ואג'נדות סמויות

בכל פעילות חינוכית יש התרחשויות מתחת לפני השטח ומסרים סמויים. בסיטואציות בין-תרבותיות, **האזורים החבויים מלאים במורכבויות נוספות** שיכולות להוביל למתח ואפילו לקונפליקט. גם אם התכנית המפורשת מתוכננת בקפידה ומתופעלת בצורה מקצועית, האזור שמתחת לפני השטח מלא באי הבנות תרבותיות, פערי תפיסה, סגנונות תקשורת שונים, מחוות דקות, ביטויים לא מוסברים של תוקפנות וקודים חברתיים לא ברורים. המפעילים והמארגנים צריכים לזהות זרמים תת קרקעיים אלה ולהשתמש בשיטות הנכונות על מנת למזער את ההשפעה שלהם.

תפעול

חזרנו והדגשנו שתפעול המפגש צריך להיות על ידי אנשי מקצוע. באופן יותר ספציפי, **אירוע המפגש** צריך להיות מתופעל על ידי איש מקצוע שהוכשר לכך (הערה: אנחנו מודעים לכך שבמקרים רבים תפעול של מפגש נעשה "בבית". עם זאת, אנחנו מאמינים שהמפעילים צריכים לעשות כל שביכולתם בכדי להוביל את האירוע ברמה המקצועית הגבוהה ביותר). המפעיל צריך להצטייר כמתווך הוגן (שלא

- קבוצות מחו"ל המבקרות בישראל ופוגשות חברים בזמן שהם בתכנית (מסעות נוער/תגלית)
- ישראלים המטיילים בחו"ל במשלחות לביקור קהילות יהודיות (שותפות ביחד)
- קבוצות מעורבות של ישראלים ויהודים מחו"ל הנוסעות יחד למקום שלישי (מצעד החיים)
- אירועים בינלאומיים: ועידות, פסטיבלים של תרבות ואומנות, אירועי ספורט
- שיתוף פעולה של קבוצות יהודיות מעורבות לצורך פרויקט תיקון עולם (תכנית JAFI Ten)
- תכניות "תאומות" בין מרכזים קהילתיים יהודיים ובתי ספר
- תכניות מפגש בין מקצועני הממסד היהודי
- תכניות מנהיגות (עמיתי ברונפמן ודילה, תכניות מנהיגות צעירה)
- ישראלים אחרי צבא המטיילים בחו"ל
- גורמים שיכולים להוביל לכישלון של מפגש
- מטרות, יעדים וציפיות שלא הוגדרו בצורה ברורה
- מתן שליטה לא מאוזנת (לא שווה) באירוע למתכננים ולמארגנים
- תכנון התכנית כאילו רק צד אחד יכול להפיק ממנה תועלת
- התאמה לא טובה ולא מאוזנת של האוכלוסיות במפגש
- אי תאום ציפיות עם המשתתפים
- תפעול המפגש בידי צוות בלי הכנה מספיקה

נקודות של "עשו ואל תעשו" במפגשים

"עשו"

- תכננו מראש, התחילו לתכנן מוקדם ככל האפשר
- שמרו על גמישות בכל שלב ושלב
- חשבו על צרכי ושאיפות הצד השני
- דברו על מטרות וציפיות עם שותפיכם לתכנון כדי לוודא שאתם מתואמים
- בחרו והכשירו את הצוות שלך בתשומת לב; חפשו אנשי מקצוע עם מיומנויות בין תרבותיות